

ȘEZĂȚOAREA

Revista pentru literatura și tradițiuni populare

Anul III No. 9 și 10 — 1895.

DIRECȚIA ȘI ADMINISTRATIA IN FĂLTICENI

FĂLTICENI

Tipografia și Libraria M. Saidman

STURZUL ȘI CIOARA

Amu, ci-că o fost odată un sturz. Sturzu acela avea în pădure, într'o scorbură de copac, un culbușor unde noaptea dormea și unde își scotea puișorii, de care însă nu avea parte. căci o vulpe venea la rădăcina copacului și-i poroncea să-i dea cte un puiu să-l minince, că altfel îl minincă pe el.

Se vede că sturzu nu era tocmai hitru ; prostul, în totdeauna cînd avea puișori, dădea cte unul vulpei în fiecare zi, pînă ce-i gătea, ș'apoi îi spunea că nu mai are. Vulpea nu venea pe-acolo cît știa că sturzu n'are ce-i da, dar cînd mirosea ea a pui de sturz, numai ce o vedea primblîndu-se iar pe acolo. Într'o vreme sturzul avea niște puișori de-a dragu să-i privești de mîndri ce erau ; vulpea însă îl mîncase și pe aiștia. pe toți, Suparat, ca vai de capul lui. știi ca omul cînd își perde copilășii, șădea și el scirbit pe-o creangă de fag și nu zicea nimic.

O cioară vine de se așază lingă el și văzîndu-l așa de suparat, îl întreabă :

—Da ce stai, bre omule, așa scirbit. de pare că în una îți ninge și-ți plouă ?

—Da cum naiba să nu stai scribit, răspunse sturzul, cînd tu îți rupi ciolanele făcînd la copil, și cînd să te bucuri de el, numai ce te faci fără dîușit?

—Da cum? Cine-i dihania ce-ți omoară copilul și-ți face atîta scribă?

—Ei, dacă ți-oi spune, ce folos ai să-mi faci, ia a da și peste tine scriba mea, și te-l alege și tu cu atîta.

—Orî ce-? fi, spune-mi!

—Ia vulpea, soro, imi face tot deauna scribă; cum află că am puișori, o dată vine și-mi poroncește, ca în casă ei, să-i dau cîte un pui să-l ospăteze, că de nu, e vai și amar de casa și cojocul meu.

—Așa-ți trebuie dacă ești un prost și jumătate; da cine dracu te pune să-ți svîrli tu singur puișorii la moarte? Ce socoți, că dacă nu i-ai da pui, ți-ar face ceva? E în stare, șireata, să sue în copac la tine? Dacă vrei să nu mai ai pui, dă-i i tu singură; de vrei însă să te bucuri de ei, cînd a mai veni și ți-a cere puișori, poștește-o să vie la tine sus, ca să-i ospăteze.

—Că bine zici, soro: așa am să fac. Mie nu mi-o venit în cap lucru ista?! saaraca de mine! și mulți puișori mi-o prăpădit dușmanca de vulpe! Laaas că ți-oi pune eu pofta 'n cuiu, afurisita dracului! n'ai mai avea parte de ochi și de blană! și punindu-se pe lucru, în vre-o cîte-va săptămîni, sturzul scăpă iar la pui. Vulpea, mirosind că sturzul are iar pui, fuga la rădăcina copacului.

—Dă-mi pui să mininc, ca alt-fel te prăpădesc pe tine, zise vulpea.

—Mai pune-ți pofta 'n cuiu, șireată ce ești: de ai poftă de pui de sturz, ia poștește ici, colea la casa mea.

Vulpea se făcu că vrea să se sue, ca doar va spăria pe

sturz : sgreptână cît sgreptână la rădăcina copacului, dar văzînd că sturzul nici nu se uită la ea, își luă talpășița de acolo, blăstămînd pe cîoară că i-o făcut șotia.

Las, zicea vulpea bodogănînd prin pădure, că mi te-oiu prinde eū cîoară spurcată ce ești, j-oiu da eū banî pe miere, că numai tu mi-ai făcut șotia asta ! Ț-oiu arata eu cine-s eū !

Și clămpănînd în una din lloapă, eși din pădure și se puse într'o poeană, cu pîntecele la soare, istovită de foame.

Cum stătea ea așa, de nici nu sufla de foame, numai ce hop ! cade pe ea o cîoară, tocmai ceea ce-i făcuce șotia cu sturzul ; cîoara, socotînd că-i moartă vulpea, incepu a izbi cu cloșul în ea. — Clamp ! vulpea o prinde și voea s'o sfîrtece de ciudă.

— Stai cumătră, zise cîoara, nu face cu mine așa cum vrei să faci, ci fă și tu cu mine, cum o făcut moșu-tu cu moașă-mea.

— Da cum o făcut moșu meu cu moașă-ta ? întrebă vulpea.

— Ia înainte de-a o minca, fiind că moașă-mea era neagră ca mine, o dus-o la vale (la apă), o spalat-o ca să se facă albă, ș'apoi o mincat-o.

Fuga vulpea cu cîoara în gură la vale, și ținînd-o c'o labă, o spală bine ca să se facă albă, ștîobilciînd-o de cîte-va ori prin apă, de era s'o inece. Pe cînd vulpea se pregătea iar s'o imbuce, cîoara zise :

— Stai cumătra, nu mă minca ; de ce nu faci și tu cu mine cum o făcut moșu-tu cu moașă-mea ?

— Da cum o făcut moșu meu cu moașă-ta ?

— S'o suit pe un munte cu ea și i-o dat drumu pe un șanc și pe urmă o mincat-o.

Proasta de vulpe ascultă pe cioară, și fuga cu ea pe-un munte, ca să facă și el ca moșu-su, și dele drumul cioarei de pe o stinca pe altă stincă ca pe urmă s'o mlănuce. Cioara cum se văzu scapată din primejdie, sbură într'un fag și bătu în pumnul vulpei c'o amăgit'o, iar vulpea cască și azi gura de pe țaneurile de stinci după cloare și nu le poate face nimica.

M. Lupescu

Interjecții

În viața lor zilnică în contact cu animalele, țărani în-
trebuințează un număr de sunete interjective, cari exprimă,
prin ele însele, un ordin sau un îndemn. Aceste sunete
nu se pot scrie de cit prin niște semne convenționale, și
numai după ce și scriitorul și cetitorul lor le deprind din
auz. Abatele *Rousselot*, într'un important studiu asupra
graiului (*patois*) din *Cellefrouin*, a propus niște asemenea
semne, greu de înțeles. Așa semnul -! reprezintă sunetul
care se produce când ții gura închisă și aerul ese pe nas;
semnul <-! reprezintă aspirațiunea urmată de o rezonanță
nasală, pentru a arăta o desaprobare; etc. (*Revue des pa-
tois gallo-romans*, an. IV, april-iuliu 1891). Asemenea sem-
ne nu putem propune de o cam dată. Dam însă o listă de
interjecțiile întrebunțate de români: din *Cotirgoș* (plasa
muntelui, Suceava) după notele date de d. I. Teodorescu,
învățător din acel sat.

Brrrrca !... pentru a alunga oile.

ci !.. *cicicici* !... pentru a chema vaca. *cicici... cicici*

cici capră!... pentru a chema capra.

cîpce!... pentru a chema porcii.

cîț!... *chet!*... pentru a alunga mița.

cîșșș!... *cîșcișciș!*... pentru a chema oile.

de!... *cal de!*... modul de a mina calul.

f!u f!uuu!... un fel de șuer cu care se cheamă cinele.

hale!... pentru a alunga giștele și rațele.

hâ!... se mină vaca.

hârs!... se mină pe boul din *brazdă* (din dreapta).

hârșă!... de la dreapta la stînga.

hârșt!... se îndeamnă oile la strungă.

hîț!... pentru a alunga porcii.

hi!... se mină calul.

hi!... și *nihi!*... pentru a alunga cinele.

hîc!... *hîcioa!*... pentru a alunga găinele.

hîrdoa!... pentru a alunga și a mina berbecii.

ho haram!... pentru a opri și a alunga vitele cînd dau năvală.

hoho!... pentru a opri boii din mers.

heci 'napoi!... pentru a da boii să meargă cu înapoia înainte.

îst!... *ține ha!*... se asmuță cinele.

libă!... *liblib!*... *liii!*... pentru a chema giștele.

nea!... *haram!*... pentru a întoarce vaca din mers.

nenea!... *nenea!*... pentru a chema vacile.

pîșș pîșș!... pentru a chema mița. Tot în acest scop mai este un fel de *șumușare*, cum fac mancele la copii.

p!sprretoa!... un mod de a chema calul. Sunetele de la început sînt produse prin tremurarea buzelor, sîmănînd cu sunetul scos de cal cînd dă cu botul prin niște iarbă ce nu-l place.

rrrea !... pentru a alunga oile.

seera !.. mirare.

fiugu!... *fiugu fiugu!*... pentru a chema găinele.

fa !.. mină bou! din stînga.

fală !.. de la stîngă la dreapta.

figilio !.. *figilîu* !.. pentru a chema caprele.

fiî capră !.. pentru a alunga capra.

filea !.. pentru a alunge cînele.

foac foa !.. și

fugu !.. *fuguțu* !.. pentru a chema porcii.

furrr !.. pentru a chema găinele.

utu !.. se strigă rațele.

Artur Gorovei

TRADIȚII POPULARE

Facerea Lupului

Cînd a văzut Dracul că a făcut Dumnezeu pe oae ca să fie de folos omului să se arînească cu ea, Dracul s-a gîndit, să facă și el pe lup să minince pe oae, tot ca să facă rău bleșilor oameni. S-a apucat și a făcut și el pe lup, din tină, da nu-l putea învia de loc, cum făcea Dumnezeu. Atunci el ce s-a gîndit? s-a dus de s-a rugat tot de Dumnezeu să-l învieze. I-a zis : »Doamne, înviază tu cățelul ăsta !« Dumnezeu i-a zis : »zi și tu : săi lupe și fugi«. Da Dracul a întors, și a zis : »Sai lupe de mînincă pe Dumnezeu !« Lupul nici nu s-a mișcat din loc. A întors atunci și Dumnezeu, și a zis : »Sai lupe de mînincă

pe Dracu! N-a apucat să isprăvească bine vorba Dumnezeu, și lupul a ras-o de fugă după Dracu să-l mănince, și lupul fugi dracul fugi, și fug mereu unu d-altu pină 'n ziua d-astăzi, că lupu unde o întilni pe Dracu, haiti! îl și 'mbucă! D'ala și sfete Petre i-a făcut ciniș lui pe lupi, ca să vineze pe draci.

Auz-că, cînd tipărea Dracul pe lup din tină, a căzut vr'o doi trei perî după dracu pe lup. și cînd a înviat a prins rădăcini în lup, și prinși a fost și pină în ziua de azi. Și d-aia lupu e așa fioros, că are perî de drac pe el.

Tot din pricina lupilor s-a certat sfete Petre cu Ilie, că sfete Ilie tot umblind cu căruța și cu cai de foc, i-a pirlit pădurea unde ținea sfete Petre lupii și a pirlit și din părul lor; d'ala cînd cade frunza codrului, se face părul după lup roșcat, de pare că este pirlit pe foc.

(Spus de unchosașul Ionișă Lăzăroiu, din comuna Bugdănești, jud. Vâlcea)

Dumnezău și Mătușa

Mal înainte vreme, Dumnezău umbla cu sfinții pã pãmînt, că cerul era aproape de pãmînt, dă-l ajungeal cu mina cînd te sulal p'un maldan, și Dumnezău cu sfinții cînd vreau atunci să sulau și să coborau.

Da într'o zi, nu știu pentru ce, că se certă Dumnezău c'o mătușă, fir'ar oarbă. și mătușa nici una nici alta, a runcă cu sclrnă 'n Dumnezău. Atunci 's-a suparat foc Dumnezău pe oameni, și s-a suit în cer cu toți sfinții și a înălțat cerul cum se vede azi de sus.

Şi d-aiunei nu s-a mai coborît nici Dumnezeu nici sfin-
ţil pe pămînt.

(Spus de unchiuşul M. Păpa, din com. Stăfăneşti jud. Vâlcea).

Legenda Lemnelor

Mai înainte vreme, ci-că, lemnele umblau şi ele ca oa-
menii. Atunci se ducea rumîtul în pădure, tăia lemne, în-
călica pe ele şi el, şi bietele lemne mergeau singure aca-
să la rumîn.

Aşa a fost multă vreme, ca omul era mai credincios la
Dumnezeu şi lumea nu era păcătoasă ca în ziua de azi.
Intr'o zi, se duce la lemne o afurisită de mătuşă ; taie lem-
ne, încalecă pe un biet de lemn şi măi pune şi o spur-
căciune de cătea tot pă lemn, ca să le ducă acasă. Atunci
bietele lemne au început să plîngă şi să se roage de Dum-
nezeu să se milostivească, să le scape de beleaua asta : că
tot ele, tăiele să mai ducă în spinare pe al de le taie şi să
meargă singure la foc, şi după alitea toate să măi ducă şi
spurcăciunul de cînt în spinare. Dumnezeu s-a milostivit şi
a întors-o : „omul, de acum înainte să ducă lemnele în
spinare.” şi aşa a rămas pînă în ziua de azi, şi rămas o
fi cînt o fi lumea.

(Spus de Tudora I. Lăzăroiu, din com. Bogdăneşti, jud. Vâlcea)

culese de T. Bălăşel

Rugăciuni

I.

Cruce-n casă
cruce-n masă

cruce în truspatru cornuri de casă ;
cruce în salaşul meu

Dumnezeu la capul meu.
Sfânta cruce adoarnă-mă.
Ingerul trezește-mă,
de rău curăță-mă.
Malina, calina
tu ai făcut creștina
creștina a făcut trei îngerași.
Ingeras pe lângă noi
sfânta cruce într-o noi ;
vanghelie în casă
D-zeu cu noi în casă.

Răul să se depărteze,
că noi când ne-am dat
și ne-am creștinat.
Tatăl ne sfințește.
Fiul ne credințește.
Măscă proceasta ne luminează.
Sfânta cruce ne luminează.
Sfântul inger ne păzește
Sfânta cruce ne-nvățește
amin. Doamne miluoste.

II.

Cruce în masă.
Cruce în casă.
Cruce-n traspătru cornuri de casă;
Cruce-n locu unde mă cule ea.
D-zou la capul meu.
Măscă proceasta la soroastra.
Ingerul pe lângă casă.
Inger iugerașul meu.

Rugă-te lui D-zou
pentru sufletul meu ;
Iu xi, din noaptea
pînă-n ceasul cel de moarte.
Cruce dulce adoarnă-mă.
Inger bun trezește-mă.
Doamne miluoste-mă.

culese de M. Lupescu.

DESCÎNTECE

De abubă

A plecat cutare
Pe cale pe cărare :
S'a întâlnit cu sor cu cioma.
În brațe l-a luat
Jos l-a trîntit
Pulbere l-a acoperit.
Taci (cutare)... nu te țipa
Nu te văita,

Cu fum de cîrpă te-oîu afuma
Și leacui și l-oîu da.
Bubă vinată,
Bubă neagră
Bubă galbenă,
Bubă de nouă feluri de bubă
Să ești din măduva osului.
Din os în piele

Din piele să chei să răschei. luminat
Să râmle N... curat Ca argintul strecurat.

(Auzit de la Baba Ileana din comuna Grindu, jud. Ialomița)

Din blide

Baghiță cu deochetură. Din măduvă în os,
Baghiță cu mincatură. Din os în piele,
Baghiță cu ceas rău Din piele să chei să răschei
Baghiță din ferbinteală, Să râmle curat
Baghiță din răceală. luminat
Să ești de ia (cutare...). Ca argintul strecurat.

(Auzit de la baba Ileana din Grindu)

De junghiu

III

Junghiū din răceală, Cu coasa te cosesc ;
Din osteneală. Junghiu de înspăimântătură,
Din călcătură, Să ești din capul sicașilor.
Din spăimântătură, Din creșul mașelor,
Fugi junghiū că te ajung, Din creșii capului
Cu cușit te împung. Din șirciul nasului.
Cu seceră te secer, Din fața obrazului. 1)

(Auzit de la baba Ileana)

1). Acest descintoc se face cu cușitul, înșopind cu virful partea bolnava și zicînd vorbele de mai sus. Se descintă apoi și în baleză de vacă, proaspătă, tot cu cușitul, și apoi baliga se coace în spuză și se pune pe partea bolnavă sau unde ține pe om junghiul. Umezeala caldă a bălgei face mult bine bolnavului.

De deochi

IV

De-1 fi deochiat de om	S'o riză fetele.
Să-1 crape....	99 de deocheturi
Să-1 curgă...	99 de mîncături
De-1 fi deochiat de nevastă	Să eși din creștetul capului.
Să-1 crape țțele	Din haerile inimii,
Să-1 curgă laptele.	Din măduva osului,
De-1 fi deochiat de fată,	Din os în piele,
Să-1 cază costițele,	Din piele să se spele.

(Auzit de la Mitana T. Andreescu, în vîrstă de 70 ani, din comuna Grindu).

culese de Dobre Ștefănescu.

V

Fugi diochiu dintre ochi, că te-ajunge, te sosește și amar te pedepsește, minia dumnezească, cu sabie de foc cercască; sa te duci, să pieri, cum pier negurile cînd bat vînturile, cum pier roua la soare, cum pier spuma de mare. De-o fi G. deochet de fată mare, să-1 crăpe țțele, să-1 curgă singele, ibovnicu să-și urască, ochii să-1 plesnească; de-o fi deochet de femeie măritată, să-1 crăpe țțele, să-1 curgă laptele, să-1 moară copilul de foame, și s-o urască barbatu; de-o fi deochet de barbat neinsurat, să-1 crăpe miuele, să-1 curgă singele, ibovnica să-1 urască, ochii să-1 plesnească. De-o fi deochet de fete mărunțele și lăcești mărunței, să le crape călcaele, să le curgă singele, să nu mai dioache fetele. Săi diochi dintre ochi, din fața obrazului, din sîrcea nasului, din crierii capului, din mă-

duva osului, din ochi, dintre ochi, dintre gene și sprincele, să te duci, să te tot duci, unde popa nu toacă, unde fata nu joacă, unde cucoșii nu cîntă, unde vaca nu zbeacă, unde mița nu mornăește ; să te duci la fata lui *Ler* imparatu, că ț-o pus masa întinsa, cu făclii aprinse, cu pahare pline și mîncări de cele bune. și pe G. să-l lași curat, luminat, de boală ușurat, cum Maica precista l-a lasat, cum e aurul de curat, ca soarele din senin, amin.

Să descîntă în apă nemcepută, cu un cuțit în care se sting nouă cărbuni aprinși. Cu apa bolnavul se spală pe frunte și pe față, după ce-a gustat din ea de 3 ori, și ceea ce rămîne împreună cu cărbunii, se svirle pe un cîne, la țîlna ușei, ori pe un par.

Din satul Crucea (Suceava) Cules de V. Filipovici

De spurcat

Ești *Isdate*, ești drace, ești întunecatule, ești *întopsocatule*, ești otrăvitule, din inimă, din cap, din ficat, din plămîni, din toate încheeturile. Să ești, că cu alun te ating, cu crucea te 'nchin, cu tămle te tămîlu Ucigă-te sf. cruce, ucigă-te tămlea, ucigă-te Evanghelia, ucigă-te slujba Paștelui. Eū te mut, eū te trag după limba mea cu toată puterea ta, de la....., din inimă, din ficat, după toate oasele, după toate încheeturile ; să te duci la fetele lui *Ler* împăratul, că-s cu mese 'utînse, cu făclii aprinse. Acolo te știe culca și legăna, și de mîncare să îți dea. N. (cutare) nu te știe nici culca, nici legăna, nici de mîncare să-ți dea.

Acolo să locuești, acolo să *vîlăcuești*, pe N. să-l părăsești: din creierii capului, din grumazi, din *haotul* ure-

chilor, din zgirciul nasului: să rămie curat, ca un *stricurat*, ca Maica Precista ce l-a lăsat; să-î vie singe la singe, putere la putere, carne la carne, foame la foame și sete la sete. ¹⁾

De bubă cu dalac

Bubă cu intilnituri, bubă cu isbituri, bubă cu pocituri, bubă albă, bubă neagră, bubă albastră, bubă *turingie*, bubă cafenie, bubă de 99 de bube, cu 99 de isbituri, cu 99 de pocituri, cu 99 de fulgerături, nu-l intinde, nu-l cuprinde, nu-l umfla, nu-l *îngîmfa*, nu-l junghiă, nu-l cușită, nu-l inspălminta, nu-l deștepta, că eă de m-oîă miniă, cu apă le-oîă Ineca, cu sare le-oîă sāră, cu cușitul le-oîă spin-teca. De la (cu'are) te-oîă scoate: din crieri capului din.. (2) să te duci unde cocoș nu cintă, unde mătură nu mătură, unde topor nu taie. Acolo să locuești, pe N. să-l părăsești, să rămie curat, etc.

[din Șerbănești, jud. Vilcea]

cules de C. Șerbănescu.

De aplecate

Omul, cînd miînceă mult vre un fel de mîncare, capătă durere de cap. Atunci are *aplecate*, care se pot cunoaște la mîni. Bolnavul trebuie frecat pe mîni cu oșel, ca să

1) Se descintă în apă proaspătă cu un fir de bosaioc în care se pune tămio de la Bolotează; apoi se dă bolnavului să bea de 3-9 ori și după aceea se udă zicînd cuvîntele descîntecului.

2) Urmează formula obișnuită.

se răspindească aplecatele în trup, apoi pe cap, la limple. După aceea să scuipe în palme și să le dea pe genunchile picioarelor, în jos, zicînd de trei ori :

aplecate
pe vine lăsate.

În urma acestora, bolnavul e vindecat.

Tonea (Ialomița).

S. Popescu.

Hoța 'n boța

În ajunul Crăciunului (24 Decembrie) pe la orele 3-4 după amiază, copiii se grupează câte 5-6, purtînd de gît fie care cîte o traistă și în mînă cîte o nuia sau un biciu, mergînd astfel prin sat de la o casă la alta. Cînd sînt în dreptul ferestrei, strigă cu toții odată :

Hoța'n boța caladele
Da! babo cravaicele ¹⁾

Stăpîna casei ese și da fiecărui nuci sau cîte un mic colăcel, numit și *bornac* ²⁾

S. Popescu.

Formule de eliminare

În jocul copilăresc numit *de-a mijoarca* sau *de-a mija*, se întrebuintează, pentru a se face alegerea mijel, o for-

1) Hoța 'n boța colindători
Da-na babo colăcel.

2) Acest obicei este în com. Cencu, Jud. Ialomița, locuită în mare parte de Bulgari stabiliți aici înainte de 1828.

mulă de eliminare prin care se hotărăște cine să facă *mija*. În colecțiunea D-lui G. Dem. Teodorescu se găsesc o sumă de aceste formule. Mai iată și alte variante :

Din copilărie cunosc acesta :

Una mara,	socodon,
doiă para,	socodița
treia ruga.	podobița.
cocioruga.	gheorghies
solomon.	clanț !

Une ori, în loc de *socodița podobița*, se zicea : *șindilița împodobița*.

D. S. Popescu îmi comunică din Tonea (Ialomița) formula aceasta :

Una gana	burstean.
cistigana.	Umă-te burstucule
panaita rachita.	și do e.. ardică-te :
coreodel lișița.	țerevonehi
Avram	țenehi !

De la D-na Didina N. din Focșani, am auzit așa :

Ana muna	De la moara pruncului.
sodroguna.	e'un cojoc:
șopotita	de motoc.
mărgărați,	ca o pară stricătoare.
de-unde focul te luara?	tanc, sata mare !

P. C. Rosina: Ala bala, portocula

Artur Gorovei

Datine săptămânale

Pe lângă multele sărbători ce ține țarauul român. el, și femeile mai ales, nu lucră nici în unele zile ale săptămânii. De sigur că aceste datine nu-s de cît niște urme de ale păgânismului. Așa :

Lunea cel mai mulți oameni o postesc, cu toate că canoanele bisericesti n'o prevăd în zilele de post, și o postesc, crezind că e bună pentru boale.

„Doamne, soro dragă, pe mine mă dureau ochii de nu mai știam ce să fac! Și de cînd m'am prins c'otî postî Lunea, par că mi-o luat cu mina“, așa povestea o femeec mamei mele, cînd eram mic și de-atunci mama, care suferea de ochi, că statea noaptea tîrziî la lucru, n'a mai mincat de fruct lunea.

Marța dacã te lai, ori faci leșie, îți moare barbatul și rămîi văduvã; marța nu se croesc haine și nu trebuie să pornești la drum.

Mercuria nu se face leșie, nu se fierb cămeși, nu se mințuca fruct, căci e rău de boale, de primejdii și de nã-paste.

Joi se face toate cele. Numai joile de după Paști pînã la Înălțare se țin, că-i rău de peatrã, bate peatra lanurile.

Vinerea e cea mai sfintã zi de peste săptămînã: cine poate s'o postească de a binele, -sã nu mințuce de loc- acelaia îi merge bine. Vinerea nu se coasã, nu se croește, nu se spalã cămeși, ¹⁾ se ține în sfîrșit ca o zi sfintã. Vinerea o postesc mai ales fetele, ca să le creascã părul și să fie frumoase, și nevestele care s'au prins din tînerete -din fetie- a o ținea.

Sîmbãta se lucrã ori ce. Joiã și Sîmbãta fetele se lau înainte de-a răsãri sf. soare. Marța și Sîmbãta nu se croesc haine, cã nu-i bine, cã numai la morți se croește în acele zile, și nu se pornește la drum, căci numai morții se pornesc din casã Marța și Sîmbãta.

De pomanã se dã numai Sîmbãta, căci ea e ziua morților; Sîmbãta se desgroapã morții și se fac praznicele după ei. În sîmbãta morților -a moșilor- dinaintea Dumii-

1) Vizi De ce nu lucrã femeile Vinerea? - Șezãtoarea vol. 1. p. 59.

necel mari, se dau de pomană strachini, ulcele, cofițe, ș. a. care trebuie să fie pline cu de ale mîncărei.

Cea mai de samă zi de post e *Vinerea sacă* din septămina patimelor de lingă paști: acestei zile i se zice și *Vinerea mare*, și în ea nu se mînuce nimic. În ziua de vinerea sacă, cine se scoală înainte de-a răsări soarele și se scaldă într'o apă, nu se bolnăvește tot anul.

Femeele harnice aŭ făcut celor leneșe diferi te satire : așa, ele le cîntă :

De la părinți am apucat :
 Lunea, Marța n'am lucrat.
 Mercuria o o zi mare
 o țin pentru multe boale.
 Joile 1) sint legate 2)
 nu vreau să fac pacato.
 Vinerea-I o zi seumpă
 nu mă prea silose la muncă
 Simbătă m'am apucat
 ș-am lucrat
 ș'am făcut o bubă 'n cap.
 Ce să fac să sar în pat
 să scap de loba din cap ?
 Duminocă-I zi împărătească
 toată lumea s'o cinstească.

Sau :

Luni ă Lunel
 Marți ă Macovel.
 Mercuri m'am dus la țirg,
 Joi țirguose,
 Vinori vin.
 Simbătă mă hodinesc.
 Duminocă, dacă a lucra popa oia lucra și ou.

M. Lupescu.

1) Aici trebuie să se înțeleagă Joiile de după paști.
 2) Legate, adică scrise în carte de a se ținea. În ceasloavele vechi, serbările mari sint puse în niște paranteze ; acele serbături se zic *legate*.

Medicina veterinară populară.

IX. SAHNA

Sahna e o rană mare în spinarea calului, provenită din rosătura tarniței (a șalei). Această rană se întinde uneori pe toată spinarea dobitocului, mai ales când omul nu simte milă de vita lui, și o poartă ast-fel. Sahna să tămăduie foarte cu greu. Spălătura cu leșie de ciucalăi; spălătura cu sapon prost; frecările cu spirt, duc totdeauna rana la vindecare. Un cal cu sahnă poate capăta, din cauza durerilor, diferite naravuri rele.

X. ZIMBRII

Caii primavara fac *zimbrii*. Din cauza zimbrilor, animalul nu poate mânca, nu poate bea apă și slăbește în una. De zimbrii, cu buruene ori cu descintece nu scapă calul. Eată operația ce i-o face doftorul de vite:

Pune în gura calului un băț ca de 2 decimetri lungime și în diametru ca de 3—4 centimetri, îl leagă bățul acesta numit *căluș*, de gît, înferbîntă un fier lat pînă la roș, frige ceriu gurei calului, mai ales pe lingă dinți, și apoi cu o stricnea crestează gura în partea de sus. Să ia apoi sare pisată și se freacă ceriul gurei calului cu ea pînă ce nu mai dă singe. Oci de singe se scoate cu metoda asta din gura animalului, crezîndu-se că astfel s-a curățit de boală. Unii trintesc calul jos, îl pune căluș în gură, și tac cu cuțitul bucăți de carne de printre dinți, frecînd ranele cu sare.

XI. DE SPLINĂ.

Din diferite cauze, greu de aflat și puțin cunoscute, de multe ori vitele se umflă grozav în partea dreaptă; atunci vita zace de splină.

Ca să-i treacă, ia o sulă a cărui diametru să fie ca de 2 m. m. și lungă ca de 2 $\frac{1}{2}$ d. m., și impunge în partea dreaptă, după ce-ai numărat, de la deșert, 3 coaste. Impintind sula acolo, vita sare și rage, și apoi scoțind sula vita se desumflă și scapă.

XII. HOLERA GĂINELOR.

De multe ori găinele mor cu droaca; numai ce vezi că li se învinețesc bârbiile și creasta, nu mintă, nu bea, lasă coada 'n jos, stau sborșite, fac mișcări incete și după 2—3 zile de suferință, pier. Altele pier și mai în grabă. Când gospodina vede pacostea asta la casă, prinde găinele și le dă să înghită cite 3 fire de chiperl, 3 fire de usturoi, și 3 de timte. Unele le dau să mănince tarițe muete cu urină caldă. Altele ca să scape de pacoste, iaș găina moartă, se duc cu ea la hotarul satului. fac o giroapă ca de o palmă și o pune acolo descintind-o ast-fel de trei ori: «când îi veni tu acasă și mi-î face ouă, atunci să mai vie holera (orî ciuma) voastră printre neamurile tale, amin». Făcînd așa, holera fuge și scapă casa de pagubă.

XIII. RANELE GĂINELOR.

Și găinele sufăr de multe ori de diferite frinturi de oase, și rane. Uite uliu o unflă, o sparge, o lovește! Iată ci-

nele o apucă de picior, îl rupe pentru c'a ciupit din ciolanul lui. Ia uită-te și grădinarul cu ce ceatlău svirle după ea și o lovește, o cotonogeste.

Rancle găinelor se vindecă lesne. E de-ajuns să pul în rană făină de popușoi. și în 2—3 zile paserea va fi sănătoasă. De nu pul făină, rana se umflă și galița pierе.

XIII. DE NEVASTUICA

Nevăstulca e un mic și dragalaș animal, ce de multe ori trăește pe lingă casele oamenilor, prin gunoae. Când ea e albă ca hirtiea se zice *helge*, și e de-o frumuseță rară. Acest animal de multe ori mușcă vitele de picioare, ori pe vaci de pulpă. Poporul crede că mușcătura nevăstuicei e veninoasă, și de-aceea vita se umflă unde-a fost mușcată. De nevăstuică, vita scapă dacă ții în apă neincepută citva timp o pele de nevăstuică, și cu apa aceea să spală vita la umflătură. Nu trece cite va ceasuri, și vita să tămădue.

De *nevitcă* [nevastuică] sint și descîntece. Se descîntă în apă neincepută în care s-a pus citiva căței de usturoi, și se mestecă cu un burduf de *nevitcă* zicînd de trei ori:

„Doamna Insinzenată, înapoi îndreptată, ciceriți cuvinte.”
Cu apa și pelea se freacă vita la umflătură ¹⁾.

XIV. COBEA.

Găinele zac dese ori de cobe. Cobe se face din sele mare. Cobe se face sub limbă, usucă gîtul și limba găinei de nu se poate nici răsufila. De nu iei cobe galiței, pierе. Cobe se ia așa :

1). Descîntecul e comunicat de D-l V. Pionoseu din Dorna (Suceava).

Se pune găina între picioare, i se deschide ciocul, i se scoate limba, se întoarce, și de la jumătate în spre vîrf i se jupește un fel de peliță numită *cobe*, care apoi pusă în o bucățica de mămăligă și muetă în zmiutină, se dă găinei s'o înghită. Așa făcînd, găina scapă. Cît găina e bolnavă, scoate un fel de vaete urîte

XV. TURBA LA VITE

Turba la vite și cîni, cum și la porci, provine din mușcătura ce face unui animal sănătos un cîne sau un porc turbat. La vite ea provine și din *vînturi rele* ce în anumite timpuri umblă pe pămînt. Cîni și mîțele turbă cînd mîncă ciocîrlii moarte, care în sborul lor, urcîndu-se pînă la *vîntul cel rău și turbat*, turbă și ele și mor căzînd pe pămînt. Cîni mai turbă și din cauza mîncării multe, îngrășîndu-se, sau cînd li se dă mămăligă ferbinte, ori li se dă de mîncare pe fereastă.

Cinele turbat nu aude și nu vede; e hărtăgos și mușcă tot ce vede în cale.

De turbă rar animal care scapă. Cînd prin sat turbă cîni, omoară-i și pe urmă pîrlește-i cu pae, iar prin lumul ce ese din pae prumblă vitele, căci leacul acesta e un apărător contra turbei.

Vitele mari, cornute mai ales, cînd turbă, încep a rage, sînt furioase, împung pe alte vite, le sparg cu coarnele și se răpăd și după oameni. Ele scapă de turbă, dacă li se frige cu un fer roșu căteii, un fel de beșicuți de pe dosul limbei, și dacă li se dă să bea spirt cu păcură.

Ca prezervativ pentru cîni, scrijălează-le cruciș cu un

cuşit vîrful botului, ca ei să-şi lingă sîngele, şi nu mai turbă.

M. Lupescu

Bibliografia Folklorului Român

Fără pretenţia unei lucrări complete, dau o listă de ceea ce s-a tipărit din folklorul român.

Inercarea aceasta o împart în două : prima parte cuprinde cărţile şi broşurile tipărite pînă acuma. Vor mai fi unele pe cari, sau le-am scăpat din vedere. sau nu le cunosc ; sper, însă, că lista se va completa cu trecerea vremii.

Partea a doua, care va fi de mare folos pentru folklorişti, prezintă şi multe greutăţi de învins. Au fost o sumedenie de reviste, mai cu samă peste Carpaţi, în cari s-a publicat foarte mult şi important material de literatură populară. Revistele acele se mai găsesc azi rar de tot, şi trebuie să treci munţii ca să-ţi fie accesibile. Intenţia mea este că, dacă *Şezătoarea* ar mai avea zile, să reproduc tot materialul acela ca şi pierdut pentru noi. Pînă atunci, însă, e necesară macar înregistrarea bibliografică a aceluşi material (1). Aceasta va fi partea a doua a bibliografiei.

În partea întâia nu am pus încă toate călindarele în cari se găsesc basme şi diverse anecdote; nu am trecut *cărţile*

1). D. Lazăr Săinoanu, vorbind despre «Şezătoarea» în «Istoria filologiei române», la pag. 335 zice: «D. Gorovei ar aduce un adovărat serviciu folklorului român, deschizînd în Şezătoare o rubrică specială pentru înregistrarea bibliografică a numeroaselor contribuţiuni de literatură populară risipite în diferitele publicaţiuni periodice anterioare. S-ar obţine astfel un material considerabil, în mare parte şi pe nedrept căzut în uitare».

poporane ca *Visul Maștei Domnului*, *Alexandria* ș. a. Am pus, însă, cărțile de explicarea visurilor. Sint trecute în fine, unele cărți cari nefiind special folkloriste, conțin, în unele părți, descrieri de obiceiuri populare, sau alte date relative la folklor.

Făcînd începutul acestei bibliografii, rog pe acei cari cunosc cărți, broșuri, foi volante, reviste sau jurnale coprinzînd ceva din folklorul român, să-mi comunice titlurile lor ca să pot completa lucrarea.

Alexandri B. *Ballades et chants populaires de la Roumanie. Recueillis et traduits par...* Avec une introduction par M. A. Ubicini. Paris, 1858.

— Poesii populare ale Romînilor, culese și întocmite. Buc. 1866.

Arion C. *Prejudiciul*. Buc. 1886.

Arsenle T. M. *Noua colecțiune de basme sau istorii populare*. Ed. II, Buc. 1874; partea II, Turnu Măgurele, 1874.

Băican E. *Palavre și anecdote*. 1812.

— *Obiceiuri la romîni*. Buc. 1884.

— *Vorbe bune (binețe) întrebuițate la romîni*. Buc. 1884.

Băncilă P. *Colindele Crăciunului și ale Paștilor*. Sibiu, 1875.

Barac I. *Arghir și Elena*. 1800 (Multe ediții posterioare).

— *1001 de nopți* (Traducere din nemțește). Brașov, 1835-38 (8 volume).

Baronzi Gheorghe. *Limba romînă și tradițiunile ei*. Galați-Brăila. 1872.

Bibicescu I. G. *Poesii populare din Transilvania*. Culese și adnotate. Buc. 1893.

Boca Velchereanul, A. *Dialogul țiganului cu Sin-Petru la poarta raiului; glume și petreceri*. Gherla, 1893.

Bogdan N. A. Povești și Anecdote. Iași, colecția Șaraga, (fără dată).

Bojinca D. T. Anticele Romanilor. Buda, 1832 (2 vol.).

Bolintineanu D. Călătorii la Români din Macedonia. Buc.

Bulgărescu G. T. Din jurul vetrei. Ghicitori. Buc. 1887.

Burada T. T. Almanah muzical. Iași, 1875 și 1876 (2 vol.).

—Despre creștăturile plutașilor pe cherestele și alte semne doveditoare de proprietate la români. Iași, 1880.

—O călătorie în Dobrogea Iași, 1880.

—Datinele poporului român la înmormântări.

Calendar pentru explicarea viselor. Buc. 1887.

Calendarul descîntecelor, cuprinzînd descîntece pentru toate boalele interne, răni, umflături, bube, scrinteli: o mulțime de mijloace pentru economia casnică, relativ la boalele vitelor, la sămănături, etc. Buc. 1882.

Calendarul basmelor și poveștilor, pe anul bisect 1884. Buc. 1884.

Călindariu pe anul 1882 Oravița, 1881.

Călindarul poporului pe anul comun 1889. Sibiu.

Canianu M. Poesii populare. Doine, culese și publicate întocmai cum se zic. Iași, 1888.

Cantemir Dim. Scrisoarea Moldovei (Descriptio Moldaviae). Edit. Vas. Virnav. Mănăstirea Neamțului, 1825.

Aceiaș lucrare editată de T. Boldur Lățascu. Iași, 1865, și tipărită de Academia Română sub titlul *Descrierea Moldovei*. Buc. 1875.

Caranfil. Cîntecele populare de pe valea Prutului. Culese, corese și adunate. Huși, 1872.

Cartea de mină pentru nația românească. Buda, 1825.

Carte de visuri, tradusă din limba egipteană. Galați 1895.

Cartea norocului sau gura viitorului, ce spune fie-căruia ce are să i se întâmple. Buc. 1878.

Carte de visuri. Craiova, 1880.

Cartea de visuri perso-egipteană. Buc. 1880.

Carte de visuri, cu un adaus de esplicarea planctelor sau Explicațiuni asupra viselor, tradusă după mai mulți autori. București 1881.

Cătană Gh. Poveștile Bănătului Gherla 1893 (tom. I); 1894 (tom. II).

Cheia viselor. Galați (?)

Cireș V. Considerațiuni estetice asupra poeziei populare romine. Focșani, 1888.

Cîntări de stea. 1830 (?)

Clăvășină Teodor. Nasdrăvăniile lui Pacală. Cartea I. Brașov, 1893.

Colecțiune de basme populare și ghicitori. Partea I, ed. II. Craiova 1894.

Cornicea satelor, mai multe anecdote inedite, glume scornite de poporul român în pofida altora. București 1870 (ed. I), 1875 (ed. II). Altă ediție în 1883.

Cratiunesco Jean. Le peuple roumain d'après ses chants nationaux. Paris. 1874.

Creangă Ion. Povești. Iași 1890 (Poveștile lui Creangă au fost editate în broșuri separate, în diverse locuri, și mai cu samă în Transilvania).

Culegere de cîntec de stea și de irozii. Craiova, 1878.

Doine, strigături și chimituri, culese de mai mulți învățători. Brașov, 1891.

Dulfu Petre. Isprăvile lui Păcală. Epopee națională în 24 cînturi. București 1895.

Enăceanu Ghenadie. Meșterul Manole și Petru Movilă. București, 1892.

Ehrlich H. Cîntece și jocuri romine. Iași 1850.

Forstenheim. Mănoli, rumänische Volkssage. Wien 1884.

Franken A. Rumänische *Volksdichtungen*. Danzig 1888.

— Rumänische Volkslieder und Baladen. Danzig, 1889.

Frincu și Candrea. Rominii din munții apuseni (Moșii) București, 1883.

Fundescu, I. C. Basmе, poezii, păcălituri și ghicitori, cu o introducere despre literatura poporană de B. P. Hasdeu. ed. I. București 1876; ed. II. 1870; ed. III, 1873.

Gaster, Dr. M. Literatura populară română București 1883 — Chestomatia română. Leipzig-București 1891 [2 volume].

Gheorghescu Stanciu. Povestire arabică vrednică de băgare de seamă. București, 1839.

Gheorghiu, Const. D. Calendarul femeilor superstițioase, credințe, superstiții și obiceiuri din țară. Piatra-N. 1892.

Ghicitorile sexului frumos, sau norocul în casă. București, 1870.

Giuvara G. Superstițiului la romini și diferite popoare. București, 1885.

Gorjan M. Românul glumeț, basme, legende, tradițiuni populare. București, 1874.

Greenville Murray. The songs and legends of Romania. London, 1859.

[va urma]

Artur Gorovei.

C Î N T E C E

326

Ilineuța

Intr'o Jot de dimineață
 Ilineuța să sculase,
 pă ochi negri să spălase,
 vedrișoara ș'o luase,
 și la fîntină plecase.
 Apă 'n vadră își luă,
 și la vale să uită :
 ce văzu să 'ufricoșă :
 nu știu dot pomi înfloriți,
 nu știu dot turet învaliți.
 Vadra 'n cap că ș'o lua,
 ș' acasă mi să ducea
 și din gură așa-mi grăta :
 — Maică, măicuțița mea,
 la vale cînd mă uitai,
 ce văzui mă 'nfrăcoșai :
 nu știu dot pomi înfloriți
 nu știu dot turet învaliți !
 măică, măicuțița mea,
 pitulă-mă unde-va
 că vîm tureii și mă ia :
 pitulă-mă la lereastră
 să-ți între miroase 'n casă :
 la rîzoru cu bujoru
 la vatra cu trandafiriu.
 Până mi să pitula
 tureii acasă mi-ș sosa :
 — Bună ziua Stanco fa,
 ce ai făcut pe Ilineuța ?

—Tureilor,
 pazniilor,
 singurică mi-am rămas,
 Ilineuța a murit,
 tristuță mi-a plecat
 și pă mine mi'a lăsat ;
 dacă nu-mi credești cuvîntu,
 plimbați dă-i vedeți mormîntu.
 Căutară, scormoniră,
 pe Ilineuța găsiră,
 mi-o găsiră, mi-o legară,
 mi-o legară, mi-o 'ufrinară
 și pă murgu o aruncară,
 pă drum la vale plecară.
 —Tureilor,
 păginilor,
 măi slăbiți-m mîinile,
 ca să-m dreg sălbițele,
 și să-m răstîr țîțele.
 Tureilor,
 păginilor,
 dă eit roabă pă pămînt
 măi bine moartă 'n pămînt,
 or să lu p'o apă mare,
 să știu bine că sint floare,
 să lin masă peștilor,
 și cină cogașilor,
 și rugină peștilor !.....»

(Spus de soția mea *Marina Bălășel*, care îl știe de la măică-sa
Maria C. Popescu, din comuna Prudent, jud. Vîlcea)

Tudor Dobrogean.

Tudor Dobrogean
din cap deglughan.
Tudor Dobrogean.
hăi, Tudore, hăi!
Verde, verde ş'o lalea,
n'avea Tudor ce lucru:
dă mititel să 'nsura
frumoasă mindră-şi lua;
mindră ca a lui,
nu e a niminui.
Turcii măre, mi-l aflu
la grei bir mi-l aşeză:
cinci galini pã săptămînă,
pã lună o pungă plină
şi pã an
caru dă bani.
Plătea Tudor, ce-ş plătea
plină banii isprăvea,
şi-ş vindea ce-ş măi avea,
dă araci nu să plătea:
dă araci turcesc
tot dă lucru duşmănesc.
Verde, verde ş'o lalea,
şi-ş avea Tudor ş'avea:
noauă vit într'un pîrleaz,
noauă mori într'un zăgaz,
şi pã alea că le da
dă araci nu să plătea
dă araci turcesc,
tot dă lucru duşmănesc.
Verde, verde ş'o lalea,
şi-ş avea Tudor ş'avea:
noauă mori în riurel.
dă macină aurel,
noauă mori pã su pămînt
dă macină la argint.
Şi pã alea că le da

dă araci nu să plătea:
dă araci turcesc
tot dă lucru duşmănesc.
Verde, verde ş'o lalea,
şi-ş avea Tudor ş'avea:
tot cinzaci dă mieluşei,
mieluşei, cam herbecel,
cu unghile aurite
su coarnele polcite,
şi-n virfu corniţelor:
cite o piatră nestimată
dă-m preţu lumea toată.
Şi pã aşia că mi-l da,
dă araci nu să plătea.
dă araci turcesc
tot dă lucru duşmănesc.
Verde, verde ş'o lalea,
şi-ş avea Tudor ş'avea:
tot cinzaci de epe breze
pîtenoage la picioare,
cu dangale pã spinare,
rotocoale pã subţ foale,
strălucind dă cite-o nare.
Şi pã alea că le da,
dă araci nu să plătea,
dă araci turcesc
tot dă lucru duşmănesc.
Verde, verde ş'o lalea,
n'avea Tudor ce măi da.
Tudor din gură grăia:
«Măcă, măcăliţa mea,
secură hambarele
pîn toate colţurile
găteşte-mi merinzile.
c'o să-m plec azi la domnie
să mă plîng dă calicie!»
Verde, verde ş'o lalea,

maică-sa ce mi-ş făcea,
 măcă-sa cu noru-sa :
 minieile susleacă,
 hambarele scuturau,
 scuturau hambarele
 pin toate colturile
 să facă merinzile,
 şi-m cerneau cu silele
 ca să-m facă pitele.
 Verde, verde ş'o lălea,
 merinzile le gătea,
 la disagi le aşeza
 şi Tudor că mi-ş pleca.
 Verde, verde ş'o lălea,
 la Domnie d'ajungea
 Tudor din gură grăta :
 — Ai, Doamne Măria-Ta,
 lasă-mă, mă rog aşa,
 să-ţi spun calicia mea :
 proastă minte d'am avut
 mititel m'am insurat,
 frumoasă mindră am luat :
 mindră ca a a mea,
 n'avea niminea.
 Turcii, măre, m'au aflat
 la greş bir m'au aşezat :
 cincii galbini pă săptămână,
 tot pă lună-o pungă plină,
 şi pă an caru dă bani !
 Frumos, doamne, mi-am plătit
 pină banii am isprăvit,
 averile mi-am vindut,
 dă araci nu m'am plătit :
 dă araci turcesc
 tot dă lucru duşmănesc :
 ş'am venit pân' la domnie,
 să mă pling dă calicie,
 dor Domnia s'o îndura
 şi m'o scăpa dă belea !....
 Domnia dac' auza
 din gură că mi-ş grăta :
 — Tu dacă mi-ai sărăcit

in coa dă ce n'ai venit,
 să-ţi li dat turme dă oi,
 să-ţi li dat cirezi dă boi
 şi cu herghelii dă cai ?
 Da Domnia ce-m făcea,
 la tenigeli porincea
 disagi cu bani dă-i umplea.
 disagei dă păr
 li umplea cu galbiori.
 Şi tot li măi dărulu :
 cu turme dă oi,
 herghelii dă cai
 şi cirezi dă boi.
 Tudor, măre, ce-m făcea :
 disagi cu bani mi-ş lua
 hasnulele le pornea
 şi nainte mi-ş pleca.
 Da d'otă zice ş'o lălea,
 să vezi cind nu e partea
 nici partea şi nici norocu,
 norocu arde-l-ar focu :
 d'acasă cum ajungea
 drept la pimniţă trăgea,
 deştu al mic chele li făcea
 uşa dă mi-o dăscula :
 in pimniţă cum intra
 la bulie năvălea,
 bea Tudor dă să 'mbăta,
 peste prag dă mi-ş cădea
 ş'acolo dă mi-adurmea.
 Verde, verde ş'o lălea,
 souera 'n casă mi-ş grăta :
 — D'alei noră, noru mea,
 scoate vin intr'o ulcea
 să bea dă inimă rea !
 Noru-sa din casă pleca
 o ulcea 'n mină lua
 la pimniţă să ducea.
 La uşă dacă mergea
 dă Tudor să 'mpedica :
 cădea, bledă, nu glumea
 ulceaua dă mi-o spârgea,

Tudor nu să deștepta-
 așa dá beat ce-m crea!
 Da ea, măre, ce-m făcea :
 frică mare o coprindea
 dá dirilita pilitia,
 in casă mi să ducea
 către soacră-sa grăia :
 — «Pă noi hoți ne-a călcat
 ș'au băut dá s'a înbatat,
 unu e pă prag culeat,
 dá e! m'am împedecat
 și am căzut peste cap,
 ulcelușa mi s'a spart
 și tot nu s'a deșteptat !....»
 Soacră-sa dac' ouza
 din gură că mi-ș grăia :
 — «Aia nu sint hoți mei
 și sint dragălaii tăi!»
 D'o fringhie mi-ș lua
 d'un laț mare mi-o făcea
 la Tudor mi să ducea

și dá gât că mi-l punea,
 mâsa dá git mi-l stringea
 noru-sa 'n cap il trăgea
 până capu mi-l spârgea.
 După ce mi-l cunoșteafi
 pă jelit mi să puneaf !....
 Hasnalele mi-ș soseaf,
 hasnagiț mi-ș strigaț :
 — «Ia deschideți porțile
 să bagăm haznalele.»
 Foac dá pere rotunde,
 Tudor, măre, nu-m răspunde,
 că n'are Tudor dá unde :
 nu răspunde el sáracu
 că mă-sa i-a mincat capu!....
 Haț, Tudore, haț!
 Tudor Dobrogean,
 din cap degfughlan
 Tudor 'Dobrogean,
 hăi, Tudore hăi !....

(Spus de mama mea *Elena*, din comuna Bogdănești, jud. Vâlcea.)

328

A l a p i n

Verde frunză a bobului
 la poalele codrului
 la fntina Motrului,
 frumoasă masă mî-e 'ntinsă
 și dá mulți volnici coprinsă,
 da cind fu despre beție
 volnici patru-záci și cinci.
 car' fac cinci-záci făr' dá cinci.
 Verde frunză ș'o lalea
 măi mare cine mî-era :

Alapin hațduc bătrîn,
 cu frate-scu Constandin.
 Toți mi-și bea și mi-și minca,
 Toți mi-și chesu că și-l făcea ;
 despre d' alba veselie,
 despre d' alba veselie,
 Constandin că mi-și grăia :
 — «D'alei frate Alapine
 in cine te 'ncrezi măi bine

in mine că-ți sînt frate,
 or in d'albele dă arme?
 Verde frunză ș'o lalea,
 Alapin că mi-și grăia:
 — „Verde frunză bob urez
 frate nu mă 'ncredințez:
 nici in tine că mi-ești frate,
 dă ți! cu mine 'n dreptate.
 nici in d'albele dă arme:
 armele sînt fiară reci,
 fiară reci și lemne seci;
 cînd oțu zice bob urez,
 in cinc mă 'ncredințez:
 numa 'n mândrulița mea
 car' m'am cununat cu ea
 din copilăria mea.”

Constandin cum asculta,
 din gură așa-mi grăia:
 — „Verde frunză bob urez
 dă geaba te 'ncredințezi,
 că mîndra ta te-a lăsat,
 cu Pribeagu s'a luat,
 cu Pribeagu d'între munți,
 d'între munți, din văi adînci;
 și cu el că mi-a plecat,
 cu soare nescăpălat,
 și pă tine te-a lăsat.
 D'alei frate Alapine,
 tu să mă ascuți pă mine,
 că-ți vine Pribeagu 'n mină:
 dă sară știi cam pă lună,
 să ți! calea la fîntînă,
 că el vine atunce
 să la apă 'n matara
 să-și adape mîndruța.

Verde frunză ș'o lalea,
 Alapin ce mi-ș făcea:
 la fîntînă să ducea,
 in tufe să pitula:
 Iacă Pribagu sosa,
 cu mataraua pă mînă,
 să la apă din fîntînă.
 Alapin cum il vedea,
 dă dăparte-l proșapea
 și din gură mi-l grăia:
 — „Măi Pribage, dumneata,
 ce-al tu cu mîndruța mea,
 car' m'am cununat cu ea,
 din copilăria mea?
 Tu dac' ai făcut așa
 la luptă că ne-om lua,
 or in săbii ne-om tăia?“
 Verde frunză ș'o lalea,
 Pribeag din gură grăia:
 — „Hai la luptă că e dreaptă,
 că e dreaptă și 'nțeleaptă
 și dă Dumnezău lăsată.“

Verde frunză ș'o lalea,
 la luptă mi să lua,
 și ei frate să luptară
 zi de vară păuă 'n sară.
 Cînd fu soarele 'n chindie
 mi-era luptă cu minie,
 făcea Pribeag ce făcea,
 p' Alapin mi-l aducea,
 d'un genunahe 'ngenunchea,
 brîniviciu să rupea,
 șălvăreii să lăsa
 nici o putere n'avea.

Mindra sta dă mi-î privea.

Alapin ce mi-și făcea,

dacă vedea și vedea,

din gură că mi-și grăia :

— „Mindro, mindrulița mea

la apleacă-te colea,

la inoadă briniviciu

că mă omoară păginu !“

Mindra dacă mi-auza

din guriță mi-și grăia :

— „Car' pă car' v'ăși birui,

un bărbat mi-o trebui.“

Da frate-său Constandin,

frate bun cu Alapin,

pițulat că mi-și era :

dacă vedea și vedea,

la Pribeagu că venea

și din gur' așa grăia :

— „Măi Pribege dumucata,

pă frate-meu l-ai tăla,

da dă mine n'ai scăpa.“

Și din gură cum vorbea

mina pă Pribeag punca,

cu mindra-l împreuna,

p'amîndoi că mi-î lega.

d'o arie mi-și făcea

d'un steajăr că mi-și bătea,

dă steajăr că mi-î lega,

foc dă la tălpi că le da.

Alapin ce mi-și făcea :

frumoasă masă 'ntindea,

și mi-și bea și mi-și mînea,

cu frate său să cinstea

și mindra le lumina.

Constandin ce mi-și făcea :

nicî p'afa nu să lăsa

asa năcăjit era,

dă la masă să scula,

mina 'n cenușă băga,

cîte-un os că mi-și, găsa

în piuă mi le pisa,

în vînt mi le vîntura,

și din gură mi-și grăia :

— „Verde frunză mărăcine

d'alei nelcă Alapine,

haideți la munte, la plai

c'aici nu mai e dă trai,

că sus la munte la plai,

este pîinea volnicească

și leafa Iortomănească,

mereu să să pomenească

la boeri ca dumneavoastră...!

(Spus de lăutarul Vasile Daragiu, com. Lungești. Vilcea)

Culese de Teodor Bălășel.